

Sygn. akt III AUa 2182/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 grudnia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: SSA Beata Michalska (spr.)

Sędziowie: SSA Jacek Zajączkowski

SSA Iwona Szybka

Protokolant: sekretarz sądowy Małgorzata Matusiak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 20 grudnia 2016 r. w Ł.

sprawy **D. B.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddziałowi w Ł.**

o ustalenie podlegania ubezpieczeniom

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w Ł.

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 25 września 2015 r. sygn. akt VIII U 4246/14

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 2182/15

UZASADNIENIE

W dniu 25 listopada 2014r. ubezpieczona D. P. odwołała się od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w Ł. z 28 października 2014r. stwierdzającej, że odwołująca się nie podlega od 15 maja 2014r. obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym oraz dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu, gdyż nie rozpoczęła prowadzenia działalności gospodarczej, a uzyskanie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej w krótkim okresie przed porodem miało na celu jedynie zgłoszenie się do ubezpieczeń społecznych i skorzystanie z zasiłku macierzyńskiego od wysokiej podstawy wymiaru składek. Odwołująca się wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji. Wskazała, że organ rentowy nie obalił domniemania, iż prowadzi działalność gospodarczą, a nadto dopuścił się dyskryminacji wobec kobiety w ciąży. W ocenie odwołującej się, wykonywała ona działalność gospodarczą w sposób zorganizowany, ciągły, zarobkowy oraz profesjonalny.

W odpowiedzi na odwołanie pełnomocnik organu rentowego wniósł jego oddalenie.

Sąd Okręgowy w Łodzi wyrokiem z 25 września 2015r., w sprawie o sygn. akt VIII U 4246/14, zmienił zaskarżoną decyzję i stwierdził, że odwołująca się z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym oraz dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu od 15 maja 2014r.

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło po następujących ustaleniach faktycznych i prawnych:

D. B. (odwołująca się w trakcie postępowania zawarła związek małżeński z M. B., przyjmując jego nazwisko) w dniu 15 maja 2014r. rozpoczęła działalność gospodarczą pod firmą (...) D. P.. Głównym przedmiotem działalności firmy było niespecjalistyczne sprzątanie budynków i obiektów przemysłowych. W dniu 15 maja 2014r. D. B. dokonała zgłoszenia swojej osoby do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego z kodem tytułu ubezpieczenie (...) - osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów o działalności gospodarczej lub innych przepisów szczególnych niemająca ustalonego prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, dla której podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi zadeklarowana kwota nie niższa niż 60 % kwoty przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia. Podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne zadeklarowana przez wnioskodawczynię z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej wynosiła: za maj 2014r. - 3.290,32 zł.; za czerwiec 2014r. - 6.000 zł.; za lipiec 2014r. - 6.000 zł.; za sierpień 2014r. - 6.000 zł. Za wrzesień 2014r. ubezpieczona obliczyła i rozliczyła składkę jedynie na ubezpieczenie zdrowotne. Suma składek na ubezpieczenia społeczne opłacona przez wnioskodawczynię wyniosła: za maj 2014r. - 1.400,62 zł.; za czerwiec - sierpień 2014r. - po 2.331,40 zł.

Jak ustalił Sąd Okręgowy, ubezpieczona posiadała doświadczenie zawodowe w zakresie podjętej działalności. Od 21 września 2012r. do 20 czerwca 2014r. wykonywała umowę zlecenia, której przedmiotem było sprzątanie biur. W chwili rozpoczynania działalności gospodarczej ubezpieczona wiedziała o ciąży. Określiła podstawę wymiaru składek na 6.000 zł. , zakładając, że będzie w stanie opłacać składki w wysokości 2.500 zł miesięcznie. Klientów pozyskiwała spośród klientów banku, w którym sprzątała. Jak ustalił Sąd I instancji, w ramach działalności ubezpieczona sprzątała mieszkania, odkurzała, zmywała podłogi, ścierała kurze, myła okna. Do wykonania poszczególnych czynności używała własnych środków czyszczących (np. P. B., P.) oraz własnego sprzętu (mopa, ścierek, zgamiaczki do szyb). Zdarzało się, że klienci zostawiali jej sprzęt do czyszczenia. Na miejsce świadczonej usługi wnioskodawczyni udawała się środkami komunikacji miejskiej lub taksówką, a wykonywane czynności zajmowały jej niemal cały dzień. Przy wykonywaniu niektórych czynności pomagała jej matka G. P..

Koszt posprzątania mieszkania wahał się od 80 zł. do 150 zł., przy czym większość klientów korzystała z tzw. karnetu i wówczas za 4 sprzątania w miesiącu płacono wnioskodawczyni kwotę od 300 zł do 450 zł. Wynagrodzenie za pracę otrzymywała gotówką, po wykonanej pracy. D. B. zawiesiła prowadzoną działalność gospodarczą z dniem 8 września 2014 roku. W dniu (...) urodziła dziecko. Osiągnęła z tytułu działalności gospodarczej : w maju 2014 r. - 1 695,00 zł.; w czerwcu 2014 r. - 3 620,00 zł.; w lipcu 2014r. - 3 980,00 zł.; sierpniu 2014 r. - 3 390,00 zł.

Powyższych ustaleń Sąd dokonał na podstawie zgromadzonych w aktach dokumentów, zeznań wnioskodawczyni oraz zeznań świadków: W. L., P. B., M. B., R. D., G. P. oraz Z. P. na okoliczność prowadzonej przez wnioskodawczynię działalności gospodarczej. Zgromadzonym dowodom Sąd I instancji dał wiarę w całości i uznał, że jest on wystarczający, by wyjaśnić sporną okoliczność , a mianowicie, że D. B. od 15 maja 2014r. faktycznie prowadziła działalność gospodarczą.

W uzasadnieniu stanu prawnego Sąd Okręgowy przywołał art. 6 ust. 1 punkt 5 i art. 12

oraz art. 13 punkt 4 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (j.t.: Dz.U. z 2016r., poz.963). Nadto przypomniał definicję działalności gospodarczej zawartą w art. 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jednolity Dz.U. z 2010 roku, nr 220, poz. 1447 ze zm.), zgodnie z którą działalnością gospodarczą jest zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły.

W ocenie Sądu I instancji, działalność ubezpieczonej spełniała wszystkie powyższe elementy. Od samego początku jej wolą było prowadzenie zorganizowanej i ciągłej działalności gospodarczej oraz osiąganie zysku, posiadała niezbędne doświadczenie zawodowe.

Sąd Okręgowy podkreślił, że obowiązek opłacania składek na ubezpieczenia społeczne i ich wysokość w przypadku osób prowadzących działalność gospodarczą nie są powiązane z osiągniętym faktycznie przychodem, lecz wyłącznie z istnieniem tytułu ubezpieczenia i zadeklarowaną przez ubezpieczonego kwotą, niezależnie od tego, czy ubezpieczony osiąga przychody i w jakiej wysokości. W odniesieniu do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego tych osób ustawodawca zastrzegł, jak wskazano wyżej, górną kwotę graniczną podstawy wymiaru składek w wysokości 250% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w poprzednim kwartale. Reasumując, udowodnienie przez stronę faktu prowadzenia działalności gospodarczej powoduje, że podlega ona ubezpieczeniom społecznym bez względu na kwotę zadeklarowanej podstawy wymiaru składki.

W rozpoznawanej sprawie ubezpieczona udowodniła, iż poczynając od 15 maja 2014r. prowadziła działalność gospodarczą, w związku z czym Sąd uznał jej odwołanie za zasadne i na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł, jak w sentencji.

Powyższy wyrok zaskarżył w części organ rentowy i zarzucił mu naruszenie prawa materialnego przez jego niewłaściwe zastosowanie, a w szczególności przepisu art. 13 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez przyjęcie, że D. B. podlega ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności od 15 maja 2014r. bez określenia, do jakiej daty podleganie to istniało.

Apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w części podlegającej zaskarżeniu ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpatrzenia.

W uzasadnieniu swojego stanowiska apelujący podniósł, że z ustaleń faktycznych wynika, iż ubezpieczona dokonała zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych od 15 maja 2014r., a następnie z dniem 8 września 2014 r. działalność zawiesiła. W dniu 20 sierpnia 2014 r. wpłynął do organu rentowego wniosek o wypłatę zasiłku macierzyńskiego wraz z załączonym zaświadczeniem lekarskim ze wskazaniem terminu planowanego porodu na 9 lub 20 października 2014 r. Od 1 września 2014r. ZUS rozpoczął wypłatę zasiłku macierzyńskiego.

Apelujący nie kwestionuje ustaleń faktycznych co do rozpoczęcia i prowadzenia działalności gospodarczej od dnia 15 maja 7 września 2014 r. Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy o s.u.s. obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność. Stosownie do art. 12 ust. 1 ustawy osoby prowadzące pozarolniczą działalność podlegające ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają także obowiązkowo ubezpieczeniu wypadkowemu. Osoba prowadząca pozarolniczą działalność podlegająca obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym ubezpieczeniu chorobowemu podlega dobrowolnie na wniosek na podstawie art. 11 ust. 2 ustawy. Zgodnie z art. 13 pkt 4 ustawy, osoby prowadzące działalność pozarolniczą podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności, z wyłączeniem okresu, na który wykonywanie działalności zostało zawieszona na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej. Stosownie do art. 36a ubezpieczenie emerytalne i rentowe w okresie zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej, o którym mowa w art. 14a ust. 1 -lb ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej, przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą jest dobrowolne. Przedsiębiorca w okresie zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej nie opłaca ubezpieczenia chorobowego i wypadkowego. Zawieszenie wykonywania działalności gospodarczej powoduje ustanie obowiązku ubezpieczeń społecznych od dnia, w którym rozpoczyna się zawieszenie wykonywania działalności gospodarczej, do dnia poprzedzającego dzień wznowienia wykonywania działalności gospodarczej. Za okres zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej przedsiębiorca, będący płatnikiem składek wyłącznie za siebie, nie ma obowiązku składania deklaracji rozliczeniowej oraz opłacania składek na ubezpieczenia społeczne przewidzianych w ustawie. Wznowienie wykonywania działalności gospodarczej nie wymaga ponownego zgłoszenia do ubezpieczenia.

Organ rentowy nie zgadza się z przedmiotowym rozstrzygnięciem w części dotyczącej braku wskazania przez Sąd I instancji w sentencji wyroku, dokładnego czasokresu podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym czyli emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu oraz dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu. Pomińcie daty

końcowej podlegania ubezpieczeniom jest istotnym uchybieniem, gdyż ma ona wpływ na prawo do świadczeń z ubezpieczenia chorobowego. Dobrowolne ubezpieczenie chorobowe ustало z dniem 7 września 2014 r., a zatem urodzenie dziecka nie miało miejsca w czasie podlegania temu ubezpieczeniu. Odwołująca się w okresie zawieszenia działalności pozarolniczej nie podlegała ubezpieczeniom społecznym, a więc i dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu, co winno wynikać z treści zaskarżonego w tym zakresie wyroku.

Sąd Apelacyjny zważył:

Apelacja organu rentowego jest bezzasadna.

W pierwszej kolejności trzeba zwrócić uwagę, że zgodnie z art.387 § 2¹ k.p.c., jeżeli sąd drugiej instancji nie przeprowadził postępowania dowodowego ani nie zmienił ustaleń faktycznych sądu pierwszej instancji, a w apelacji nie zgłoszono zarzutów dotyczących tych ustaleń, uzasadnienie wyroku może zawierać jedynie wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa. Uwzględniając treść powołanego wyżej przepisu, należało odnieść się wyłącznie do zarzutu naruszenia prawa materialnego zgłoszonego w apelacji oraz wyjaśnić podstawę prawną rozstrzygnięcia.

Istota sporu na etapie postępowania przed Sądem I instancji sprowadzała się do zbadania, czy odwołująca się podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym i dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej od 15 maja 2014r. Natomiast na etapie postępowania apelacyjnego spór zogniskował się wokół czasookresu tego ubezpieczenia, gdyż organ rentowy zaskarżył wyrok Sądu I instancji tylko w części, zarzucając rozstrzygnięciu naruszenie prawa materialnego art.13 pkt 4 ustawy z 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (j.t.: Dz.U. z 2016r.,poz.963) przez nieokreślenie daty końcowej podlegania przez odwołującą się ubezpieczeniom z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej.

Zgodnie art.13 pkt 4 ustawy o s.u.s., obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym podlegają osoby prowadzące pozarolniczą działalność - od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności, z wyłączeniem okresu, na który wykonywanie działalności zostało zawieszona na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej. Przy czym z dniem 20 września 2008 r. prawodawca zmienił ustawę z 2 lipca 2004r. o swobodzie działalności gospodarczej (j.t.: Dz.U. z 2015r., poz.584), przez dodanie przepisu art. 14a, umożliwiającego przedsiębiorcom, którzy nie zatrudniają pracowników, zawieszanie działalności gospodarczej w sytuacji, gdy nie mogą jej czasowo wykonywać, bez potrzeby decydowania o jej zakończeniu. Jak wynika z niespornych ustaleń Sądu I instancji, odwołująca się rozpoczęła działalność gospodarczą pod firmą (...) D. P. w dniu 15 maja 2014r. i faktycznie prowadziła ją do daty zawieszenia. Zgodnie zatem z art.6 ust.1 pkt 5 oraz cyt. art.13 ust.4 ustawy o s.u.s. od 15 maja 2014r. uzyskała ważny tytułu do objęcia jej ubezpieczeniami obowiązkowymi (emerytalnym, rentowymi, wypadkowemu) i dobrowolnym chorobowym. W trakcie prowadzenia działalności gospodarczej, a więc w okresie, kiedy niespornie podlegała obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym i dobrowolnemu chorobowemu, z dniem 1 września 2014r. nabyła prawo do zasiłku macierzyńskiego wypłacanego przez ZUS na podstawie ustawy z 25 czerwca 1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (t.j.: Dz.U. z 2016r., poz.372). Na marginesie tylko, gdyż nabycie przez ubezpieczoną i wypłata zasiłku macierzyńskiego w trybie art.180§2 k.p. na okres 6 tygodni przed przewidywanym terminem porodu nie był przedmiotem sporu, warto zwrócić uwagę, że prawo do urlopów macierzyńskich mają zasadniczo osoby pozostające w stosunku pracy. Natomiast prawo do zasiłków macierzyńskich mają również inni ubezpieczeni, którzy podlegają dobrowolnie lub obowiązkowo ubezpieczeniu chorobowemu. W myśl art.29a cyt. ustawy, zasiłek macierzyński przysługuje przez okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, urlopu rodzicielskiego oraz urlopu ojcowskiego. Jednocześnie, zgodnie z art.180§2 k.p., przed przewidywaną datą porodu pracownica może wykorzystać nie więcej niż 6 tygodni urlopu macierzyńskiego. Konkludując, bezspornie z dniem 1 września 2014r. odwołująca się stała się osobą prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą, uprawnioną do zasiłku macierzyńskiego (por. informacja Wydziału zasiłków - na k.4 akt ZUS).

W dalszej kolejności, w trakcie pobierania zasiłku macierzyńskiego ubezpieczona zawiesiła działalność gospodarczą z dniem 8 września 2014r., a w dniu (...) urodziła dziecko. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, zaskarżony wyrok nie narusza treści cyt. art.13 pkt 4 ustawy o s.u.s., gdyż w ustalonym stanie faktycznym powołany przepis nie ma zastosowania. Mimo bowiem zawieszenia działalności gospodarczej, odwołująca się ma od 1 września 2014r. tytuł do objęcia jej ubezpieczeniem społecznym w razie choroby i macierzyństwa, oparty na treści art.13 pkt 13 ustawy o s.u.s. Zgodnie z powołanym przepisem, obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu podlegają osoby pozostające na urloпах wychowawczych lub pobierające zasiłek macierzyński albo zasiłek w wysokości zasiłku macierzyńskiego - od dnia spełnienia warunków, o których mowa w art. 9 ust. 6, do dnia zaprzestania spełniania tych warunków (tj. nie posiada ustalonego prawa do emerytury lub renty, nie ma innego tytułu rodzącego obowiązek ubezpieczeń społecznych). W rezultacie odwołująca się na datę zawieszenia działalności gospodarczej posiadała tytuł do ubezpieczeń oparty na fakcie nabycia od 1 września 2014r. prawa do zasiłku macierzyńskiego i pobierania tego świadczenia, a tytuł ten wywodzi się z cyt.art.13 pkt 13 ustawy o s.u.s. Tym samym zaskarżone rozstrzygnięcie nie narusza treści art.13 pkt 4 ustawy o s.u.s. Dlatego też zarzut apelacji oparty na naruszeniu prawa materialnego okazał się bezzasadny i nie dawał podstaw prawnych do zmiany zaskarżonego wyroku w żądanym zakresie.

Z tych względów w oparciu o treść art.385 k.p.c. apelacja organu rentowego podlegała oddaleniu.